

Tietoyhteiskunnan uudet haasteet teknilliselle museotoiminnalle

Ihminen on läpikäynyt olemassaolonsa aikana erilaisia vaiheita, joita sanotaan kulttuureiksi. Aluksi ihminen käytti hyväkseen vain omaa ja kotieläinten voimaa, ja läpikäytyt kulttuurit olivat keräily- ja metsästäjäkulttuurit, paimentolaiskulttuurit ja maanviljelyskulttuurit. Kun ihminen oppi käyttämään hyväkseen luonnon voimia ja valmistamaan muullakin kuin ihmisen ja eläimen voimalla toimivia laitteita, siirryttiin vähitellen varhaisteollisen kulttuurin kautta varsinaiseen teolliseen kulttuuriin.

Entäpä tämän jälkeen? Tällä hetkellä puhutaan ns. jälkiteolliseen kulttuuriin siirtymisestä. Koska jokainen kulttuuri on saanut nimensä siitä työn tai toiminnan muodosta, joka on kulttuurin aikana ollut vallitsevana, on jälkiteollinen kulttuuri huono nimitys sille kulttuurimuodolle, joka seuraa teollista kulttuuria. Eihän se kerro tulevasta kulttuurista mitään.

Siirrymme tietoyhteiskuntaan

Tällä hetkellä on nopeassa kasvussa uusi toimintamuoto, tietojen käsittely ja siirto. Yhä useampi ihminen joutuu jossakin muodossa käsittelemään, lähettämään ja vastaanottamaan tietoa laitteilla, jotka päivätä päivältä muuttuvat yhä sofistikoitummiksi. Yhä useammasta ihmisestä voidaan sanoa, että hän on tietoaammatissa.

Kun suurin osa maan työvoimasta palvelee tietoammateissa on yhteiskunta muuttunut tietoyhteiskunnaksi. Yhdysvallat on jo siirtynyt rajan yli, sillä siellä yli 60 % työvoimasta työskentelee tietoammateissa. Suomessakin saa jo noin kolmannes työssä olevasta väestöstä toimeentulonsa vastaavista ammateista. Monissa maissa ovat tietoammatit suurempia työllistäjiä kuin maatalous, teollisuus ja palvelusektorit.

Siirtyminen maatalousvaltaisesta yhteiskuntamuodosta teollisuusvaltaiseen yhteiskuntamuotoon on Suomessa tapahtunut monia maita myöhemmin ja verkkaisemmin. Kuitenkin on lisääntyvä automaatio, joka on tietoyhteiskunnalle ominainen, herättänyt pelkoa. Suurin pelko on luonnollisesti, että tietokoneohjatut laitteet syrjäyttävät ihmisen työpaikoilla.

Tyypillistä uuteen tietoyhteiskuntaan siirtymiselle on, että muutokset tapahtuvat paljon nopeammin kuin aikaisemmin. Lainsäädäntö ja koulutuksen suuntaaminen uusille alueille eivät tahdo pysyä mukana. Seurauksena on, että kun toisilla aloilla esiintyy työttömyyttä niin toisilla aloilla voi olla huutavakin työvoimapula. Uusien tietojenkäsittely- ja viestintäteknologioiden käyttöönottoa näyttää taas viivyttävän vain rahan puute. Tehtaat syyttävät markkinoille yhä ”viisaampia” ja tehokkaampia laitteita ja kohta koditkin ovat niitä tulvillaan.

Tämän päivän esine jo huomenna museoesine

Teknilliselle museotoiminnalle edellä kuvailtu kehitys asettaa valtaavan haasteen, koska tämän päivän tuote saattaa jo huomenna olla museoesine. Miten voi kukaan tästä esineiden paljoudesta valita juuri ne, jotka sisältävät kehitystä eteenpäin vienyttä, uutta ja omintakeista teknologiaa. Monet ulkonäkönsä puolesta aivan saman näköiset tuotteet kun saattavat sisältää toisistaan varsin poikkeavaa teknologiaa.

Eräs ratkaisu olisi, että perustettaisiin eri aloille pieniä asiantuntijaryhmiä, jotka voisivat osoittaa ne esineet, jotka olisi syytä museoida. Kun sopiva esine löytyy, se olisi julistettava muscoesineeksi, joka kohtuullista korvausta vastaan aikanaan luovutetaan museolle. Esine rinnastettaisiin tavallaan esihistorialliseen löytöön. Ellei esinettä jostakin syystä voida lunastaa museolle, olisi ainakin esineen sijaintipaikka, teknilliset tiedot ja mahdolliset valokuvat siitä arkistoitava museoon ja jäljennökset lähetettävä teknilliseen keskusmuseoon. Näin menetellen jäisi tekniikan historiaan vähemmän aukkoja.

Utopiaako? Ehkä, mutta tavoitteellisempaan museoesineiden keräämiseen ja tallentamiseen pitäisi jotenkin päästä. Näin ei kenenkään tarvitsisi viidenkymmenen vuoden kuluttua ihmetellä, miksi tietoyhteiskuntaan siirtymisestä on olemassa niin vähän tai aivan vääriä esineitä. Oikeat esineet on nyt kerättävä talteen.